

Bezoek aan Oss – Museum Jan Cunen Willem van Konijnenburg “vanuit chaos”

19 februari 2026

Om een periode zonder excursies te overbruggen organiseerde de Activiteitencommissie in een mum van tijd een activiteit die voor velen waarschijnlijk omgeven werd door vragen. We kennen Oss vanwege

- Van den Bergh en Jurgens – Margarine Unie
- Zwanenberg – Unox – rookworst
- Organon anticonceptiepillen
- Jan Marijnissen en SP

Bij Oss denk je niet meteen aan een kunstmuseum en doen de namen Jan Cunen en Willem van Konijnenburg geen lampje branden.

Als je dieper op Oss en de bekende en onbekende namen inzoomt krijg je een interessant in elkaar grijpend beeld voorgeschoteld. Niet alleen kunst en architectuur maar ook levensmiddelenproductie en politiek komen in beeld. Zo wordt het bezoek op donderdag 19 februari 2026 aan Oss een gedenkwaardige middag.

Het museum in Oss is genoemd naar de ‘stadsarchivaris’ die in de kelder van het toenmalige stadhuis een eerste expositie opzette van opgravingen in de omgeving van Oss en van de geschiedenis van de gemeente in het algemeen. Het stadhuis was de voormalige Villa Constance, gebouwd in 1888 voor margarinefabrikant Van den Bergh. Als die in 1891 naar Rotterdam verhuist neemt Antoon Jurgens, ook margarinefabrikant, de villa over. Beide heren waren

felle concurrenten. Uiteindelijk won de katholieke Jurgens de onderlinge strijd in de gemeenteraad van de joodse Van den Bergh. De concurrentie bleef tot in 1927 werd besloten beide fabrieken samen te voegen tot de Margarine Unie. Drie jaar later – midden in de grote recessie – gingen samen met het Britse Lever Brothers, sindsdien onder de naam **Unilever**.

De **Villa Constance** werd tot 1899 bewoond door de familie Jurgens. Daarna was het een meisjespensionaat en de woning van twee belastingontvangers. In 1920 nam de gemeente Oss de villa over en vestigde er tot 1974 het **gemeentehuis** in. Na de opening van het huidige gemeentehuis werd de Villa Constance over een periode van ruim 10 jaar omgebouwd tot **Museum Jan Cunen Oss**.

Willem van Konijnenburg (Den Haag 1868-1943) was tijdens de periode tussen beide wereldoorlogen een bekend kunstenaar na een grote tentoonstelling van privéverzamelaar Van Kooten Kok in Den Haag 1917. Deze verzamelaar had tot die tijd vrijwel alle werken van de schilder aangekocht. Door een aantal portretten op deze expositie werd hij gevraagd meer portretten van bekende personen te schilderen.

Topstuk van de expositie in Oss is het werk **Chaos**. Voor de pragmatische en analytische Van Konijnenburg is het ordenen van chaos een levensmotto.

Behalve kunstenaar te zijn gaf hij ook les, o.a. aan koningin Wilhelmina, maakte hij muurschilderingen en boekdecoraties. Ook ontwierp hij postzegels, zodat zijn werk op miljoenen brieven heeft gestaan.

Na zijn overlijden raakt zijn klassieke, rationele stijl snel in de vergetelheid, om plaats te maken voor het modernisme.

Dan de vragen: waarom is Van Konijnenburg thans redelijk onbekend? En is die onbekendheid terecht? Ieder zal hierop een eigen antwoord formuleren. Het feit dat een onbekend museum dit retrospectief verzorgde kan een indicatie zijn. Het past binnen de opzet van Sed Vitae aandacht te schenken aan iemand die in het Interbellum in Nederland een toonaangevend kunstenaar was.

Het museumbezoek werd zoals gebruikelijk omlijst met horeca: een warm onthaal bij koffietentje **Lekker Vertrouwd** en een ontspannen nazit in **Café Cunen**.

Tekst: Ben Geutjes
Foto's: Francis Huisman en
Alphons Raaijmakers